

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 Febr. 1877, kl. 12 midd.

Betänkande, angående stämpelpappersafgiften.

Sedan Bevillnings-Utskottet till pröfning förehaft de till Utskottet hänvisade frågor rörande stämpelpappersafgiften, får Utskottet nu jemlikt § 40 i Riksdagsordningen afgifva betänkande i ämnet.

Uti sitt vid innevarande riksmöte afgifna utlåtande i anledning af verkställd granskning af Justitie-ombudsmannens embetsförvaltning har Lag-Utskottet för Riksdagen anmält, hurusom Justitie-ombudsmannen, i den af honom afgifna embetsberättelse, med anledning af ett uppgifvet missförhållande emellan lösen för expeditioner, som utfärdas från Statsdepartementen och Justitierevisions-expeditionen, å ena, samt Hofexpeditionen, å andra sidan, gjort framställning om rättelse i detta missförhållande på det sätt, att stämpelbeloppet å Kongl. Maj:ts resolutioner, som utfärdas genom Hofexpeditionen, nedsättes; och hafva Riksdagens båda Kamrar till Bevillnings-Utskottets behandling hänvisat denna fråga.

Såsom i Justitie-ombudsmannens embetsberättelse närmare omförmäles, består det ifrågavarande missförhållandet deruti att, under det i nuvarande stämpelpappersafgift för de Kongl. Maj:ts resolutioner, som genom Justitierevisions-expeditionen eller Statsdepartementen utfärdas, äro inbegripna de i äldre tider tjenstemän och vaktbetjente inom Kongl. Maj:ts kansli tillagda, vid 1834 års riksdag till stämpelpappersafgifter förändrade så kallade kansligebühr och sigillpenningar, samt någon vidare lösen för dessa resolutioner nu ej ifrågakommer; så skola deremot för de nådiga resolutioner, som utgifvas genom Hofexpeditionen, utgöras

Bih. till Riksd. Prot. 1877. 5 Saml. 1 Afd. 3 Häft.

dels, på grund af gällande stämpelpappersförordning, samma afgift som för de genom Justitierevisions-expeditionen och Statsdepartementen utfärdade, dels ock, jemlikt nådigt beslut den 25 Februari 1860, lösen och sigillpenningar till belopp motsvarande hvad tjänstemännen och vaktbetjeningen inom Kongl. Kansliet tillförene i dessa hänseenden åtnjöto.

Af upplysningar, som Hofexpeditionen meddelat, har Utskottet inhemtat, att de ifrågavarande resolutionerna under sist förflutna fjorton år i medeltal uppgått till 10 à 11 stycken per år, och att således den nu väckta frågan, hvad statsverkets inkomst af stämpelbevillningen angår, är af ringa betydelse.

Emellertid är det otvifvelaktigt af rättvisa påkalladt, att det af Justitie-ombudsmannen anmärkta missförhållande varder rättadt; och då Riksdagen icke lärer kunna vidtaga någon rubbning i hvad Kongl. Maj:t i nåder beslutat rörande de tjänstemän och vaktbetjente inom Dess Hofexpedition tillkommande sportler, torde, så länge dessa sportler utgå, annan utväg att tillvägabrinda den åsyftade rättelsen icke lämpligen återstå, än att en mot dessa sportler svarande minskning i stämpelafgiften för de ifrågavarande resolutionerna medgifves; och får Utskottet i sådant afseende hemställa:

1:o.

- a) att Riksdagen måtte besluta att, så länge för de genom Hofexpeditionen utfärdade nådiga resolutioner lösen samt sigillpenningar utgå, minskning i den för dessa resolutioner bestämda stämpelafgift skall ega rum till belopp, motsvarande omförmälda lösen och sigillpenningar; samt
- b) att Riksdagen måtte sitt i sådant hänseende fattade beslut för Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla.

Sedan häradsböfdingarnes löneförmåner blifvit vid 1874 års riksdag sålunda reglerade, att större delen af deras sportler, och deribland nästan hela lösen för inregistrerande af bouppteckningar, indrogs samt vederlag därför af staten lemnades i fasta löner, så beslutades vid samma riksdag till ersättning för statsverket en förhöjning i stämpelafgifterna för åtskilliga till underdomstolarne å landet ingående och derifrån utfärdade handlingar, och bland dem äfven bouppteckningar.

I den år 1875 utgifna stämpelpappersförordning bestämdes derefter, dels att alla bouppteckningar skulle beläggas med stämpel i enlighet med föreskrifter, som gälde före den vid 1874 års riksdag beslutade

förhöjning, nemligen till belopp af $\frac{1}{4}$ procent af boets behållning, dock med stämpelfrihet för sterbhus, hvars behållning ej uppgick till 1,000 kronor, äfvensom för efterlevande makes giftorätt, dels ock att härförutom bouppteckning, som ingafs till underdomstol å landet, skulle, då behållningen uppgick till eller öfversteg 1,000 kronor, förses med särskild tilläggsstämpel, beräknad för hvarje fulla 100 kronor af behållningen till och med 15,000 kronor efter 20 öre, derefter till och med 30,000 kronor efter 10 öre och derefter allt vidare efter 5 öre, dock så att denna tilläggsstämpel icke i något fall fick öfverstiga 150 kronor. Nämda tilläggsstämpel var beräknad efter enahanda grunder, hvarefter lösen till förene utgått, likväl med den skilnad, att lösen erlagts äfven för bouppteckningar, deri behållningen understeg 1,000 kronor.

Efter det sedermera, vid lönereglering för vederbörande tjänstemän i rikets Hofrätter, äfven desses sportler blifvit i allmänhet borttagna, blef genom den år 1876 utfärdade stämpelpappersförordning enahanda tilläggsstämpel stadgad för bouppteckningar, som inlemnas till Hofrätterna; hvarjemte i samma författning bestämmelsen om den allmänna bouppteckningsstämpeln i så måtto ändrades, att den skulle beräknas till 25 öre för hvarje fulla 100 kronor i stället för $\frac{1}{4}$ procent af behållningen.

Nu har Herr *Ake Andersson* i en inom Andra Kammarerna väckt motion (N:o 129) föreslagit, »att för bouppteckningars inlemnande vid domstol stämpelafgiften endast må utgå med $\frac{1}{4}$ procent af den boets behållning, som öfverstiger 1,000 kronor, efterlevande makas giftorätt härifrån undantagen.» Till stöd för denna motion, som uppenbarligen endast äsyftar borttagande af ofvan berörda tilläggsstämpel, har motionären anført att, enär Riksdagen vid 1876 års riksmöte afslog Bevillnings-Utskottets då afgifna förslag derom att de för lagfart vid Häradsrätterna ingifna köpe-, bytes- och gåfvo-bref etc. skulle förses med en tilläggsstämpel, motsvarande lösen å de då mera afskaffade fastebrefven, konsekvensen fordrade, att den tilläggsstämpel, som motsvarade förutvarande lösen för bouppteckningars inregistrerande, äfven afskaffades.

Denna slutledning är emellertid, efter Utskottets mening, icke riktig; ty om Riksdagen ansåg obilligt att å köpebref och andra dermed likställda fångeshandlingar lägga särskild stämpel, motsvarande lösen för en handling, som då redan upphört att finnas till, lärer deraf icke följa, att en obillighet ligger deri att bouppteckningar, som ingifvas till Hofrätt och Häradsrätt, beläggas med särskild stämpel, motsvarande den förut erlagda lösen för deras inregistrerande, då ju denna åtgärd fortfarande eger rum. Snarare skulle man väl begå en orättvisa, om ofvan berörda tilläggsstämpel borttoges, och således bouppteckningar, som in-

gifvas till Hofrätt och Häradsrätt, icke komme att draga högre stämpel-afgift än de till underdomstol i stad inkommande bouppteckningar, för hvilka lösen dessutom utgår till oförminskadt belopp.

Hvad särskildt angår förhållandet emellan bouppteckning och köpe-bref, så lærer väl knappast kunna förnekas, att ju icke sterbhusdelegare i allmänhet lättare kunna bära en *minskning* i den *tillgång*, som dem enligt bouppteckningen tillkommer, än köparen af en fastighet en *tillökning* i sina *utgifter* för fastighetsköpet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer Utskottet,

2:o.

att Herr Åke Anderssons omförmälda motion måtte lemnas utan afseende.

Under erinran att den statsverket tillerkända rätt att, då fast egendom genom köp, byte, gåfva eller testamente öfvergår till ny egare, uppbära stämpelafgift, blifvit i viss mån inskränkt derigenom att aktiebolag kommit i besittning af fast egendom till betydligt värde, och att aktiebref i sådana bolag kunde, utan att stämpel utkräfdes, genom berörda slags fång öfverlätas, ehuru en sådan öfverlåtelse i sjelfva verket innebure ett öfverlåtande af den på aktien belöpande andel i bolagets fastighet, har Herr *Sven Magnusson*, uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 77), föreslagit, att i stämpelpappersförordningen bestämmelser måtte införas, syftande derhän att aktiebref i bolag, inom hvars egovälde fastighet funnes, skulle, då det genom köp, byte, gåfva eller testamente öfvergick till ny egare, förses med stämpel till belopp af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af det i förhållande till hela fastighetens taxeringsvärde beräknade värdet utaf den å aktiebrefvet fallande andel i samma fastighet.

Motionären, som förklarar sig väl inse svårigheten att kontrollera iakttagandet af det ifrågasatta stadgandet, har förnenat att en sådan kontroll borde kunna åläggas vederbörande aktiebolags styrelse, som med lätthet kunde fullgöra åläggandet, der, såsom i de flesta bolagsordningar skulle vara fallet, inregistrering af aktieöfverlåtelse vore föreskrifven.

Då emellertid, efter hvad Utskottet tror sig veta, endast ett jemförelsevis ringa antal aktiebolagsordningar innehålla ovilkorlig föreskrift derom att öfverlåtelse af aktie skall hos aktiebolags styrelse för inregistrering anmälas, och antalet af de aktiebolag, der aktierna äro ställda till innehafvaren, och der följaktligen föreskrift om en dylik inregistrering

i allmänhet icke torde ifrågakomma, allt mera tillväxer, finner Utskottet det af motionären föreslagna sätt att kontrollera den ifrågasatta stämpelbeläggningen af aktiebref icke vara tillfredsställande; liksom Utskottet, som icke anser saken vara af den betydelse, att en ändring i aktiebolagslagen bör ifrågasättas i syftning att föreskrifva aktiebrefvens utfärdande till viss man och ovilkorlig annälan om deras öfverlåtande, icke heller för sin del kan angifva en nöjaktig lösning af de praktiska svårigheter, som uppstålla sig emot förslaget genomförande.

Utskottet vill tillika erinra, hurusom, då ju aktiebolag i allmänhet äro kapitalstarkare än den enskilde och följaktligen äro i stånd att nedlägga större kostnader på sin fasta egendom, staten sålunda, i följd af denna egendoms förökade värde, bör kunna, i form af bevillning, påräkna fullständig godtgörelse för den i allt fall icke betydande minskning i stämpelskatt, som uppkommer derigenom att en fastighet vanligen längre stannar i ett aktiebolags än i en enskild persons ego.

Ehuru erkännande det i viss mån berättigade uti motionens syfte, anser sig dock Utskottet af anförda skäl böra hemställa,

3:o.

att Herr Sven Magnussons ifrågavarande motion icke må föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Vid den granskning, Utskottet, oberoende af ofvan afhandlade frågor, egnat nu gällande stämpelpappersförordning, har Utskottet icke funnit anledning föreslå någon förändring i densamma; hvilket Utskottet

4:o.

skolat för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 20 Februari 1877.

På Utskottets vägnar:

A. H. FOCK.

Reservation:

emot 3:dje punkten

af Herr *Sven Magnusson*: »Ehuru Utskottet medgifvit min motion ett visst berättigande, har Utskottet, under förmälände af de svårigheter som möta för utfinnandet af sättet för utkräfvandet och kontrollen af den stämpelbeläggning jag i min motion åsyftat, afstyrkt densamma med erinran, hurusom, då bolagen äro i tillfälle nedlägga större kostnader för skötseln af sin fasta egendom, staten, genom denna egendoms förhöjda värde, bör kunna, i form af bevillning, påräkna godtgörelse för den icke betydande minskning i stämpelskatt, som uppkommer derigenom att en fastighet vanligen längre stannar i ett aktiebolags ego.

Mot denna Utskottets erinran vill jag anmärka, att hvarje representant vid riksdagen, som sett vissa fastighetsbolags afröjda skogar, måste, i likhet med mig, sätta starkt i fråga, huruvida egendomarne som lyda under bolagen, på det sätt de vanligen behandlas, bibringas ett högre värde. Må hända torde ock kunna ifrågasättas, om icke industriens jemna utveckling äfvensom kapitalbildningen i vårt land vunnit lika mycket på, om bolagsvurmen rasat något saktare och näringarne fått i lugn, men med säkrare steg, så småningom trefva sig framåt. Att heller icke statens förlust genom aktiebrefvens befrielse från stämpel, då de på ny egare öfverlätas, är så ringa betydande som Utskottet söker göra troligt, torde framgå, om man gör sig mödan genomse de i rikets Kammarrätt förvarade taxeringshandlingarne, der man finner taxeringsvärdet för fastigheter, som egas af bolag, gå upp till nära tretio millioner. Härtill må dock läggas värdet af de ej obetydliga egendomar under andra namn, än det af bolaget antagna, som lyda under en del af bolagen och som kunna vara belägna i annan socken eller härad än den eller det, hvari hufvudrörelsen bedrifves, hvilkas taxeringsvärde jag icke medhunnit i längderna att uppsöka. Tillägges detta värde, så skulle, om aktiebrefven efter taxeringsvärdet för den andel i den fasta egendom, som de representera, karterades en enda gång, beloppet därför gå utöfver 200,000 kronor; och att en sådan summa äfven kan ega någon betydighet för en stat, det hafva vi nogsamnt erfarit vid regleringen af riksstaten under år af sämre konjunkturer. Men äfven om man skulle anse statens förlust för obetydlig, så är dock af vigt att ändra ett stadgande, som, under lika förhållanden i öfrigt, gynnar den ena medborgaren mer än den andra.

Uppstår ingen rättelse snart, torde äfven på denna väg uppkomma ett monopol, som icke skulle verka godt för framtiden.

Då man emellertid, som jag förut antydt, icke inom Utskottet kunnat enas om hvarken det sätt, som jag i min motion påpekat för rättelse i oförmälda hänseende, eller ett annat inom Utskottet ventileradt, nemligen: att genom utrönande af viss tid, t. ex. 20 år, inom hvilken tid en egendom kunde här i riket antagas öfver hufvud taget gå i handel till ny egare, man fördelade det belopp, som motsvarade kartan å andra fångeshandlingar å fast egendom, på samma 20 år och påförde bolagen såsom stämpelbevillning tjugonedelen deraf årligen; så föranlätas jag yrka att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla,

att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till stadganden, syftande derhän, att aktiebref uti bolag, i hvars ego fast egendom finnes, skall, då det genom köp, byte, gåfva eller testamente öfvergår till ny egare, förses med stämpel till belopp af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af det i förhållande till hela fasta egendomens taxeringsvärde beräknade värdet utaf den å aktiebrevet fallande andel i samma fasta egendom.

För den händelse Riksdagen i hufvudsak skulle godkänna ett skrifvelseförslag i denna syftning, men vill hafva det på annat sätt formuleradt, eller för den händelse Riksdagen skulle anse det mål, dit jag syftar, snarare kunna vinnas på det sätt, att, med afskaffande af all stämpelbeläggning på köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fastigheter, en motsvarande förhöjning i den af fast egendom utgående allmänna bevillningen vidtoges, så anhåller jag att Riksdagen måtte återförvisa ärendet till Utskottet, på det Utskottet måtte blifva i tillfälle inkomma med förslag i ämnet.»
